M. S. UNIVERSITY OF BARODA.

Faculty of Education and Psychology

ATTITUDE SCALES & QUESTIONNAIRES

Constructed by : **Ku. M. M. Shah**

નામ ______________________

શાળાનું નામ ______________ ગામ ______________ જિલ્લો ______________

ઉંમર ______________ તારીખ ______________ વર્ગ ______________

વાલીનો ધંધો ______________

ભવિષ્યમાં શું થવાની ઇચ્છા રાખો છો? ______________

તમે કદી નાપાસ થયા છો? ______________ કયા ધોરણમાં ______________

સુચના :- (૧) પુસ્તિકા મળે કે તરત ઉપરની માહિતી ભરી દો.

(૨) કહેવામાં આવે નહિં ત્યાં સુધી પુસ્તિકા ખોલશો નહિ.

(૩) આ પુસ્તિકામાં કુલ છ કસોટીઓ આપી છે. એક પછી એક લેજો.

(૪) દરેક કસોટીને મથાળે પૂરતી સૂચના આપેલી છે, તે વાંચીને આગળ વધો.

કસોટીનો અનુક્રમ નં.	૧	૨	૩	૪	૫	૬	કુલ	શેરો
પ્રાપ્ત ગુણ								

કસોટી નં. ૧

કેળવણી અને શૈક્ષણિક કાર્યક્રમ તરફ વિદ્યાર્થીઓનું વલણ

સૂચના :- નીચે આપેલાં વાકયો વાંચો અને તેમાંથી જે વાકયની હકીકત સાથે તમે સંમત થતા હોય તેવાં ફક્ત ત્રણ જ વાકયો સામે બાજુમાં રાખેલી જગામાં '✓' કરો. વાકયોની પસંદગી પ્રામાણિકપણે કરજો,

૧	આજનું શિક્ષણ તદ્દન નકામું છે. આળસુ થતાં શીખવે છે.	
૨	આજના શિક્ષણમાં ડગલે ને પગલે પરીક્ષાનો હાઉ ઊભો કરવામાં આવ્યો છે.	
૩	આજનું શિક્ષણ જીવનનિર્વાહ માટે પણ ઉપયોગી નથી.	
૪	કોઇક વખતે મને આજનું શિક્ષણ ગમે છે, અને કોઇક વખતે નથી ગમતું.	
૫	આજનું શિક્ષણ ઠીક છે. વિદ્યાર્થીઓને કામગરા બનાવે છે.	
૬	હું ઘરમાં બેસી રહેવા કરતા શિક્ષણ લેવું પસંદ કરું.	
૭	આજનું શિક્ષણ વિશાળ વાચનની ટેવ વિકસાવે છે.	
૮	આજનું શિક્ષણ મને કોઇપણ રીતે ઉપયોગી લાગતું નથી.	
૯	આજના શિક્ષણમાં ફક્ત ધનિકોના દીકરાઓ ખાનગી ટ્યુશન મારફતે અયોગ્ય રીતે ઊંચા આવતા જણાય છે.	
૧૦	કોઇપણ કારણે આજની કેળવણીમાં કાંઇક ખૂટે છે એવું લાગ્યા કરે છે.	
૧૧	આજની શિક્ષણપ્રથા ઠીક છે. મારે એ વિશે કાંઇ જ કહેવાનું નથી.	
૧૨	આજનું શિક્ષણ બાળકોના સર્વાંગી વિકાસમાં મદદરૂપ છે.	
૧૩	આજની કેળવણી લોકશાહી નાગરિક બનવાની પ્રેરણા આપે છે.	
૧૪	આજના શિક્ષણથી વિદ્યાર્થીઓ સાહિત્યપ્રેમી બન્યા છે.	
૧૫	આદર્શ નાગરિક બનવા માટે આજનો અભ્યાસક્રમ ખૂબ જ અનુકૂળ છે.	
૧૬	આજનું શિક્ષણ મને જીવનમાં પગભર થતાં શીખવે છે.	
૧૭	આજની કેળવણીનો ઉપયોગ વ્યવહારમાં જરા પણ થતો નથી.	
૧૮	ગમે તેમ હોય પણ આજની કેળવણીથી કોઇને પણ ફાયદો થયો હોય તેવું લાગતું નથી.	
૧૯	આજના અભ્યાસક્રમમાં અનેક વિષયોનો ખીચડો કરવામાં આવ્યો છે.	
૨૦	આજની કેળવણી જ સાચી કેળવણી છે, જે વિદ્યાર્થીઓને દરેક ક્ષેત્રના જાણકાર બનાવે છે.	
૨૧	આજનું શિક્ષણ ઉત્તમ પ્રકારનું છે.	

કસોટી નં. ૨

શાળા તરફનું વિદ્યાર્થીઓનું વલણ

સૂચના :–નીચે આપેલાં વાકયો વાંચો અને તમે જેની સાથે સંમત થતા હોય તેવાં ફક્ત ત્રણ જ વાકયો પસંદ કરી '✓' કરી વાકયોની પસંદગી પ્રામાણિકપણે કરજો.

૧	હું તો માનું છું કે શાળાઓને તાળાં મારી દઇ શિક્ષકોને કંઇ ઉપયોગી કામ કરતા કરવા જોઇએ.	
૨	શાળાના શિક્ષકો સમાજ ઉપર ભારરૂપ છે.	
૩	મને વર્ગમાં ગમતું નથી.	
૪	શાળા સારી હોઇ શકે પણ હું નથી માનતો તેનાથી કાંઇ સારુ થઇ શકે.	
૫	મને કોઈક વખતે શાળા ગમે છે અને કોઈક વખતે નથી ગમતી.	
૬	નિશાળમાં ખામી તો હોય છે, પણ ત્યાં જવું ગમે છે.	
૭	જે લોકોએ શાળામાં કેળવણી ન લીધી હોય તેમની સાથે હળવું મળવું મને ગમતું નથી.	
૮	નિશાળે જવાથી નોકરી મેળવવામાં સહાય મળે છે.	
૯	શાળાની કેળવણી કોઇપણ બાળક માટે લાખો રૂપિયાથી વધુ કીમતી છે.	
૧૦	શાળાનું ભણતર સારા નાગરિક બનવામાં મદદ કરે છે.	
૧૧	મને શાળાનું કામ કરવું ગમે છે.	
૧૨	ઘેર રહેવા કરતાં હું શાળાએ જવું પસંદ કરું.	
૧૩	હું શાળાની દરકાર કરતો નથી પણ બીજાઓએ કરવી જોઇએ એમ માનું છું.	
૧૪	નિશાળ ઠીક છે પણ મને તે ગમતી નથી.	
૧૫	જો માબાપ પોતાનાં બાળકોને ઘેર રાખવા માગતા હોય તો તેમને ફરજિયાત શાળામાં નહિ મોકલવા જોઇએ.	
૧૬	મોટા ભાગના લોકો શાળામાં ન જાય તો તેમને કાંઈ નુકસાન થવાનું નથી.	
૧૭	નિશાળે જનાર વિદ્યાર્થી પહેલાં કરતાં વધારે ચારિત્ર્યભ્રષ્ટ થાય છે.	
૧૮	હું તો નિશાળ કરતાં કંઇ ધંધો યા નોકરી કરવાથી વધુ શીખી શકું.	
૧૯	નિશાળે જવું તો મને ભારે થઇ પડે છે.	
૨૦	શાળાઓ તો જનતા અને રાજ્યના પૈસાની બરબાદી કરે છે.	
૨૧	હું નોકરી કરવા કરતાં નિશાળે જવું પસંદ કરું.	

કસોટી નં. ૩

શિક્ષકો તરફનું વિદ્યાર્થીઓનું વલણ

સૂચના:—નીચેનાં વાકયો વાંચો અને તેમાંથી જેની સાથે તમે સંમત થતા હોય તેવાં ફક્ત ત્રણ જ વાકયો પસંદ કરી તેની સામે રાખેલી ખાલી જગામાં '✓' કરો. વાકયોની પસંદગી પ્રામાણિકપણે કરજો.

૧	કિન્નાખોરી એ મારા શિક્ષકોનું મુખ્ય લક્ષણ છે.	
૨	મને લાગે છે કે મારા શિક્ષકો મને બિલકુલ સમજી શકયા નથી.	
૩	શિક્ષકો તરફથી પ્રોત્સાહન મળતું જ નથી.	
૪	મારા શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓને દરેક કામમાં નિરુત્સાહી બનાવે છે.	
૫	વર્ગની બહાર કોઈપણ જાતની મદદ કરવા શિક્ષકો તૈયાર થતા નથી.	
૬	શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યે નફરતની નજરે જુએ છે.	
૭	મને મારા શિક્ષકો અંગે કોઈપણ જાતનો ચોક્કસ અભિપ્રાય નથી.	
૮	શિક્ષકો પાસે ગમે ત્યારે મુશ્કેલી પૂછવા જઈ શકાય.	
૯	શિક્ષકો ઠીક છે કોઈ વખતે સલાહ આપે છે.	
૧૦	વાલી કરતાં શિક્ષકો વધારે માનને લાયક છે.	
૧૧	હું શિક્ષકને જીવતી જાગતી પ્રેરણા માનું છું.	
૧૨	મારા શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓની જરૂરી બાબતમાં વચ્ચે પડી માર્ગદર્શન આપે છે.	
૧૩	શિક્ષકો ઘણી વખતે પોતાની અણઆવડત ઢાંકવા વિદ્યાર્થીઓનો વાંક કાઢે છે.	
૧૪	મને હંમેશાં શિક્ષકોની સહાનુભૂતિ મળે છે.	
૧૫	શિક્ષકો મોટે ભાગે પક્ષપાતી છે.	
૧૬	શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓની મુશ્કેલી સમજવા બિલકુલ પ્રયત્ન કરતા નથી.	
૧૭	શિક્ષકો કોઇવખતે મને ગમે છે અને કોઇ વખતે નથી ગમતા.	
૧૮	શિક્ષકો વિદ્યાર્થીઓની અંગત બાબતમાં રસ લઇ યોગ્ય માર્ગદર્શન આપે છે.	
૧૯	મારા શિક્ષકોનું વર્તન માયાળુ છે.	
૨૦	હું શિક્ષકોને પૂજ્ય ગણું છું.	

કસોટી નં. ૪

ઘર તરફનું વિદ્યાર્થીઓનું વલણ

સૂચના:—નીચે આપેલાં વાક્યો વાંચી જેની સાથે તમે સંમત થતા હો તેવાં ફક્ત ત્રણ જ વાક્યો પસંદ કરી '✓' કરો. વાક્યોને પસંદ કરવામાં પ્રામાણિકપણે મત આપજો.

૧	હું ગમે ત્યાં રહેવાનું પસંદ કરીશ ઘર નથી જોઈતું.	
૨	ઘરમાં વડીલોની સરમુખત્યારશાહી સહન કરવી પડે છે.	
૩	મારા માબાપ અશિક્ષિત છે એટલે અમારી વાતોમાં રસ ધરાવતાં નથી.	
૪	ઘરમાં વડીલો હોય તોયે ઠીક અને ના હોય તોય ઠીક. કંઇ બીક જ નહિ.	
૫	મારાં માબાપ તેમના અંગત કામ ઉપરાંત અમારી પ્રવૃત્તિઓમાં એટલો જ રસ ધરાવે છે.	
૬	મારું ઘર એટલે નવીન પ્રેરણાઓનું ઉદ્‌ભવ સ્થાન.	
૭	મને મારા ઘરનું વાતાવરણ ખૂબ જ ગમે છે.	
૮	અમે બધાં જ ભાઇબહેન વિનાસંકોચે અમારા વિચારો માબાપ પાસે વ્યક્ત કરી શકીએ છીએ.	
૯	મને બહારના લોકો કરતાં માબાપ સાથે રહેવું વધારે ગમે.	
૧૦	મારાં ભાઇબહેનો અંદર અંદર ઝઘડે છે.	
૧૧	ઘરમાં પગ મૂકયો એટલે ઠપકો અને તિરસ્કાર સહેવાનો.	
૧૨	રાજા મહારાજાઓના મહેલ કરતાં હું કુટુંબ સાથે ઘરમાં રહેવું પસંદ કરીશ.	
૧૩	હું તો શાળામાં જવા કરતાં માબાપ પાસે શિક્ષણ મેળવવું પસંદ કરું.	
૧૪	કોઇ વખતે મને ઘર ગમે છે. કોઇક વખતે નથી ગમતું.	
૧૫	મારાં માબાપ અમારી નાની શી બાબત તરફ અવગણના કરતાં નથી.	
૧૬	મને મારાં ભાઇ બહેનો સાથે રમવું ગમે.	
૧૭	હું ઘરને ફક્ત રહેવા અને જમવા માટેનું સ્થાન ગણું છું.	
૧૮	મારાં ઘરનાં માણસો પર વિશ્વાસ ન મૂકી શકાય.	
૧૯	મારાં માબાપ મારી બધી જ ફરિયાદો શાંતિથી સાંભળે છે.	
૨૦	મને ઘરમાં સંકુચિત માનસવાળા લોકો સાથે ભળવું ગમતું નથી.	
૨૧	ઘર ઠીક છે. રહેવા માટેનું સ્થાન છે.	

પ્રશ્નાવલી નં. ૧

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબમાં ‘ હા ’ કે ‘ ના ’ ઉપર કુંડાળું કરો.

૧		તમને રાજકારણમાં રસ છે ?	હા	ના
૨		તમે માનો છો કે વિદ્યાર્થીઓએ રાજકારણમાં ભાગ લેવો જોઇએ ?	હા	ના
૩		તમને લાગે છે કે રાજકરણમાં ભાગ લેવાથી–		
	अ	વિદ્યાર્થી વધારે ચાલાક બને છે.	હા	ના
	ब	રાજકીય બાબતો વધારે સારી રીતે સમજી શકે છે.	હા	ના
	क	વિદ્યાર્થીઓ શિસ્ત જાળવતા નથી.	હા	ના
	ड	અભ્યાસ તરફ બેદરકાર બને છે.	હા	ના
	इ	સત્તાધીશો સામે વિરોધ કરતાં શીખે છે.	હા	ના
૪		વિદ્યાર્થીઓએ રાજકરણમાં કેટલા પ્રમાણમાં ભાગ લેવો જોઇએ ?		
	अ	સંપૂર્ણ પણે.	હા	ના
	ब	ફક્ત રાજકીય પક્ષના સભ્ય તરીકે.	હા	ના
	क	ફકત રાજકીય બાબતોની ચર્ચા પૂરતું.	હા	ના
	ड	રાજકીય પક્ષે રચેલાં અભ્યાસ વર્તુળોમાં હાજરી પૂરતો.	હા	ના
૫		તમને લાગે છે કે રાજકીય પક્ષોએ વિદ્યાર્થીઓને સાધનરૂપ બનાવ્યા છે ?	હા	ના
૬		તમને એવું લાગે છે કે રાજકારણમાં ઝંપલાવવાને લીધે જ વિદ્યાર્થીઓની શિસ્ત બગડી છે ?	હા	ના
૭		તમે એમ માનો છો કે રાજકીય પક્ષોને લીધે જ વિદ્યાર્થીઓ ભણતર તરફ બેદરકાર બન્યા છે ?	હા	ના
૮		શિક્ષકો રાજકીય પક્ષોની ચર્ચા વિદ્યાર્થીઓ સમક્ષ કરે તે તમને યોગ્ય લાગે છે ?	હા	ના
૯		તમે કદી વિદ્યાર્થી હડતાળમાં જોડાયા છે ?	હા	ના
૧૦		આજના રાજકીય નેતાઓથી તમને સંતોષ છે ?	હા	ના
૧૧		તમે શાળા બહારના વિદ્યાર્થીમંડળોમાં ભાગ લો છો ?	હા	ના
૧૨		તમારા વિદ્યાર્થી મંડળના નેતાઓ એક જ પક્ષના હોય છે ?	હા	ના
૧૩		વિદ્યાર્થી મંડળનાં કાર્યો અને હક્કોથી તમને સંતોષ છે ?	હા	ના
૧૪		તમે વિદ્યાર્થી મંડળમાં રાજકારણની ચર્ચા કરો છો ?	હા	ના
૧૫		આવાં વિદ્યાર્થી મંડળો બીજા વિદ્યાર્થીઓને મદદરૂપ થાય છે એમ તમને લાગે છે ?	હા	ના
૧૬		હાલની સરકાર વિદ્યાર્થીઓના હિતમાં જ કાર્ય કરે છે એમ તમને લાગે છે ?	હા	ના
૧૭		વિદ્યાર્થીઓને હાલની સરકાર માટે અણગમો છે એમ લાગે છે ?	હા	ના
૧૮		ચાલુ સરકાર ન હોત તો કદાચ વિદ્યાર્થીઓની પ્રગતિ રૂંધાઇ ગઇ હોત એમ માનો છો ?	હા	ના
૧૯		આજના વિદ્યાર્થીઓ ગેરશિસ્ત બન્યા છે તેને માટે સરકાર જ કારણભૂત છે એમ તમે માનો છો ?	હા	ના
૨૦		તમે જ્ઞાતિભેદમાં માનો છો ?	હા	ના
૨૧		જ્ઞાતિભેદને લીધે જ વિદ્યાર્થીઓમાં ગેરશિસ્ત ફેલાય છે એમ તમે માનો છો ?	હા	ના
૨૨		તમે માનો છો કે આર્થિક અસમાનતાથી વિદ્યાર્થીઓ ગેરશિસ્ત બન્યા છે ?	હા	ના
૨૩		આજના વિદ્યાર્થીઓમાં શિસ્ત ભાવના નથી તેને માટે સરકાર સામેની ચળવળો કારણભૂત છે એમ લાગે છે ?	હા	ના

પ્રશ્નાવલી નં. ૨

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ સામે ' હા ' કે ' ના ' ઉપર કુંડાળું કરો.

૧		તમે રમતગમતમાં ભાગ લો છો ?	હા	ના
૨		તમે રમતગમતમાં ભાગ લેતા નથી કારણ કે....		
	अ	શાળામાં રમતગમતનાં સાધનો પૂરતાં નથી.	હા	ના
	ब	રમવા માટે મેદાન નથી.	હા	ના
	क	રમતોમાં રસ નથી.	હા	ના
	ड	રમતોમાં વિવિધતા મળતી નથી.	હા	ના
૩		તમે શાળાની સાંસ્કારિક પ્રવૃત્તિ જેવી કે નાટક, ગરબા વગેરેમાં ભાગ લો છો ?	હા	ના
૪		તમે સાંસ્કારિક પ્રવૃત્તિમાં ભાગ લેતા નથી કારણ કે....		
	अ	ભાગ લેવો ગમતો નથી.	હા	ના
	ब	પૂરતી તક મળતી નથી.	હા	ના
	क	ઘરના વડીલોને ગમતું નથી.	હા	ના
	ड	સમય પૂરતો મળતો નથી.	હા	ના
૫		શાળાની ઇતર પ્રવૃત્તિઓનું આયોજન કરવામાં તમે ભાગ લો છો ?	હા	ના
૬		તમને એવું લાગે છે કે શાળાની ઇતર પ્રવૃત્તિઓ રસપ્રદ નથી ?	હા	ના
૭		ઇતર પ્રવૃત્તિઓ અંગે તમારા આચાર્ય તમને ચર્ચા કરવાનો મોકો મળે છે ?	હા	ના
૮		તમને એમ લાગે છે કે શાળામાં અભ્યાસેતર પ્રવૃત્તિઓ માટે પૂરતી સગવડ નથી ?	હા	ના
૯		વિદ્યાર્થીસંઘનું સંચાલન વિદ્યાર્થીઓ પોતે જ કરે એવું તમે માનો છો ?	હા	ના
૧૦		વિદ્યાર્થીસંઘના સંચાલનમાં તમે ભાગ લીધો છે ?	હા	ના
	अ	આવા સંચાલનમાં ભાગ લેવાની ઇચ્છા હોવા છતાંએ તમને તક આપવામાં આવતી નથી એવું લાગે છે ?	હા	ના
	ब	વિદ્યાર્થીસંઘના સંચાલનથી તમને સંતોષ છે ?	હા	ના
૧૧		તમને એમ લાગે છે કે શાળામાં તમારા વ્યકિતત્વને રૂંધી નાખવામાં આવે છે ?	હા	ના
૧૨		તમે શાળાના પર્યટનમાં ભાગ લો છો ?	હા	ના
૧૩		તમે પર્યટનમાં ભાગ લેતા નથી કારણ કે....		
	अ	આર્થિક સગવડ નથી.	હા	ના
	ब	આર્થિક સગવડ હોવા છતાં ઘરના વડીલો વિરોધ કરે છે.	હા	ના
	क	ઘરના વડીલો જુનવાણી હોવાથી વિરોધ કરે છે.	હા	ના
	ड	નાજુક તબિયત હોવાથી વિરોધ કરે છે.	હા	ના
	इ	ઘરમાં લાડકો/લાડકી હોવાથી વિરોધ કરે છે.	હા	ના
૧૪		તમારા શિક્ષકો તમારા પ્રશ્નો સહાનુભૂતિથી સમજવા પ્રયત્ન કરે છે ?	હા	ના
૧૫		શિક્ષકોનું વર્તન તમારી તરફ તિરસ્કારભર્યું હોય એવું તમને લાગે છે ?	હા	ના
૧૬		શિક્ષકોનું વર્તન તમારી તરફ મૈત્રીભર્યું હોય એવો તમારો અનુભવ છે ?	હા	ના
૧૭		તમારી ફરિયાદો વ્યક્ત કરવા માટે તમને પૂરતો મોકો મળે છે ?	હા	ના
૧૮		તમારો ફુરસદનો સમય કેવી રીતે પસાર કરો છો ?	હા	ના
	अ	ટોળટપ્પા કરીને.	હા	ના
	ब	રમતગમતમાં.	હા	ના
	क	ઇતર વાચનથી.	હા	ના
	ड	ઊંઘ અને આળસમાં.	હા	ના
	इ	ઘરના કામકાજમાં	હા	ના
	ई	શું કરવું તે જ સમજાતું નથી.	હા	ના